

Umění v ČR (70.léta – současnost)

Anna Blažková

-
- ▶ Umění narušeno režimem
  - ▶ Proudý:
    - ▶ Oficiální umění – podřízené režimu
    - ▶ Alternativní umění – sleduje tendence ve světě, často jde x režimu, oficialitě → pronásledování, zakazy
  - ▶ Po 1989 uvolnění, znovu svoboda tvorby
-
-

Body Art

- ▶ Využívání těla jako materiálu výtvarné tvorby
- ▶ Výsledkem fotografie, filmová dokumentace
- ▶ Reakce na pocity jednotlivce i soc. témata
- ▶ Rozšíření piercingu, tetování, plastické chirurgie

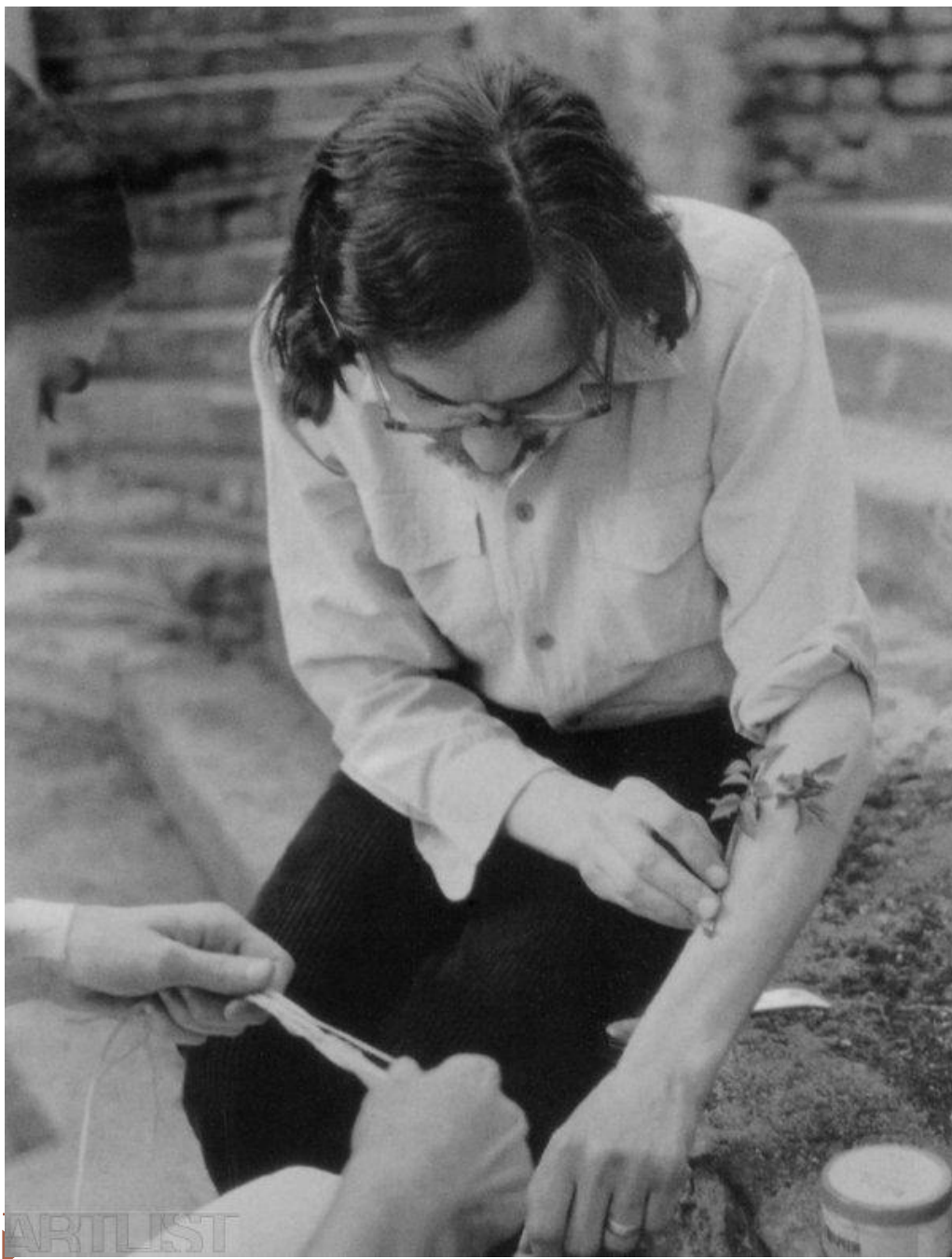

Lenka Klodová
„Mé punčochy“ (2003)

- „Snažila jsem se najít prostředek proti masivnímu tlaku na ženy, nutícím je, aby si holily nohy. Vymyslela jsem alternativu, jak vypadat upraveně i s chlupatýma nohama. Zabere to ale bohužel dost času (dvě až tři hodiny každé ráno).“

Petr Štembera
„Vštěpování“ (1975)

- „Způsobem obvyklým v
sadařství jsem si vštěpoval
větvičku keře do paže.“

Land Art

- ▶ Protest proti komercializaci umění (odehrává se mimo galerie, obchod s uměním)
- ▶ Přírodní materiály (kámen, dřevo, hlína, ...) x umělé materiály naaranžovány v přírodě → vliv přírodních podmínek, nové souvislosti
- ▶ I přes izolaci podobný vývoj umění jako v západních zemích → 60.léta krize umění → hledání nových souvislostí → land art
- ▶ Vliv ekologického hnutí, umělci s krajinou zacházejí šetrněji + protest proti technice, ničení přírody

Ivan Kafka (*1952)

- ▶ Člen volného uskupení 12:15, Pozdě, ale přece
- ▶ Průkopník site-specific instalace
  - ▶ Díla s ohledem na určité dané místo
- ▶ Minimalismus, lyrismus, věčnost
- ▶ Cyklus *Prostor volnosti i skleslosti*
  - ▶ Instalace meteorologických větrných rukávů
- ▶ Cyklus *Výstraha z radosti*
  - ▶ Instalace dopravních kuželů
- ▶ *Vymezení*
  - ▶ Instalace 10 000 bílých špejlí na Jánském vršku (Praha)

Na hranicích – 50 českých, 50 německých

Magdalena Jetelová (*1946)

- ▶ Od soch a plastik (dřevo, sádra) se posunula k instalacím pro konkrétní prostor
- ▶ Využití světla, ohně, laserů
- ▶ Snaha postihnout paměť místa (vychází z historie, tradic daného prostoru)
- ▶ V současnosti směřování k interaktivitě

Židle sestupující po schodech (1981)

Zobrazování kouřem - Z dřevěných objektů připomínajících domy se špičatou střechou vychází červený kouř dýmovnice, tvořící kouřové objekty různých tvarů, z nichž některé připomínají tvarem Československo. Hra s významem kouře coby prvku označujícího z dálky obydlí, zde ovšem kouř značí ještě jiným způsobem. Rudá barva kouře upomíná na někdejší politické mapy, označující socialistické státy červenou barvou.

Atlantický val (1994-5) - Atlantický val, postavený v letech 1942-44 k obraně před invazí spojenců do Evropy, se táhne podél atlantského pobřeží od Norska do Španělska. Betonové bunkry na jutském poloostrově, které se nyní rozpadají a podemílané vodou se svažují do moře, se stávají pozadím laserové projekce textů, parafrází úryvků z knihy francouzského filozofa Paula Virilia *Archeologie bunkru* (1975).

Crossing King's Cross (1996) - Do industriální krajiny v okolí londýnského nádraží King's Cross byla předem načrtnuta její budoucí proměna, kdy autorka pomocí paralelních laserových čar vytyčila naplánovanou železniční trať z Londýna na evropskou pevninu.

Milan Kozelka (*1948)

- ▶ Zakladatel organizace Artforum (autorská čtení, koncerty, ...)
- ▶ *Kladení kamenů* (1979) – po obou březích horního toku Vydry rozmístil kameny, které našel v okolí
- ▶ *Splynutí* (1979) – ležel pod stromy, na otevřeném prostranství či přitisknutý na skálu dokud nezapadal listím, sněhem, apod.

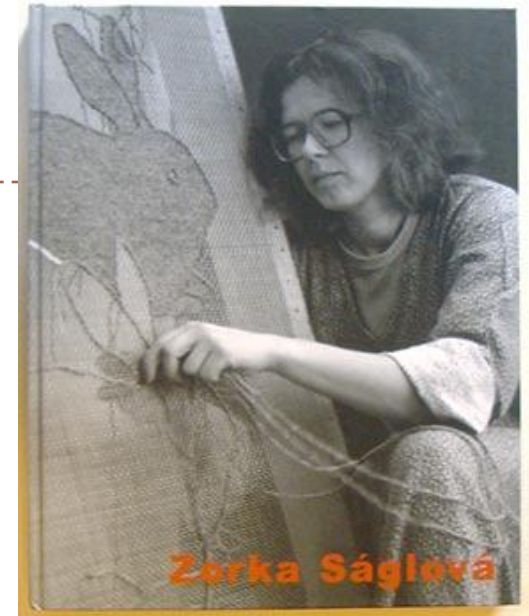

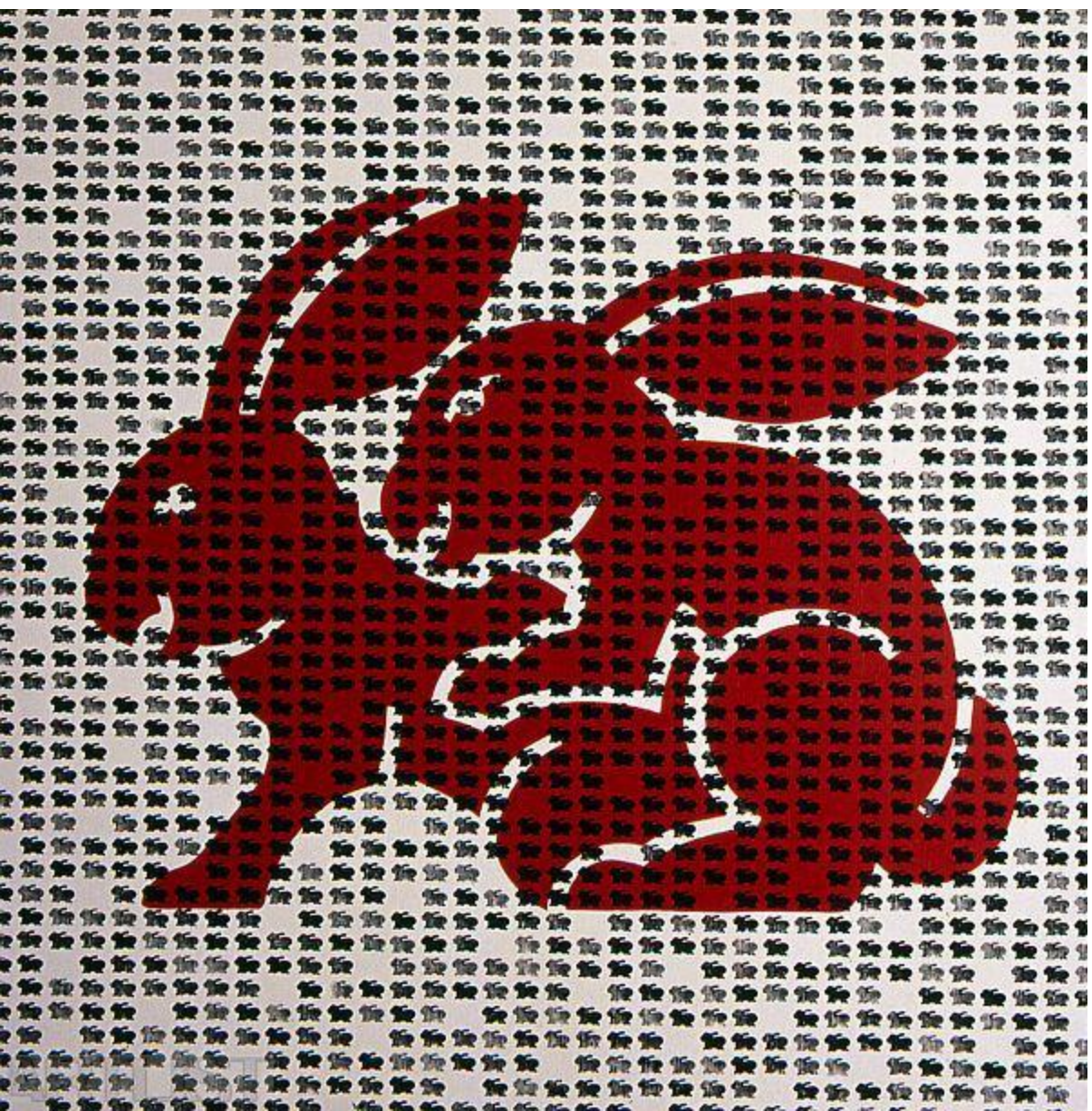

Zorka Ságlová (1942 – 2003)

- ▶ Sestra Magora Jirouse
- ▶ Jeden z hlavní námětů = králík
  - ▶ Inspirace středověkou tapisérií
  - ▶ Zkoumá jeho kulturní a historické kontexty
- ▶ Patrný ženský prvek tvorby
- ▶ Vazby na Plastic People, Primitives Group (výtvarný koncept koncertů)
- ▶ Zákaz činnosti

40 králíků (1988) – Křížový vrch Ruda

Kladení plín u Sudoměře (1970) – louka, kde se odehrála bitva u Sudoměře

Výstava Seno-Sláma (1969) - "V jedné místnosti jsem vystavila žluté balíky slámy a zelené balíky sušené vojtěšky, v druhé místnosti seno, které jsme s přáteli dosoušeli, kopili a rozhazovali. Návštěvníci denně ze sena a slámy vytvářeli spontánně nové sestavy. K tomu na stěnách cvrkalo množství kobylek a hrála reprodukováná rocková hudba."

Happening

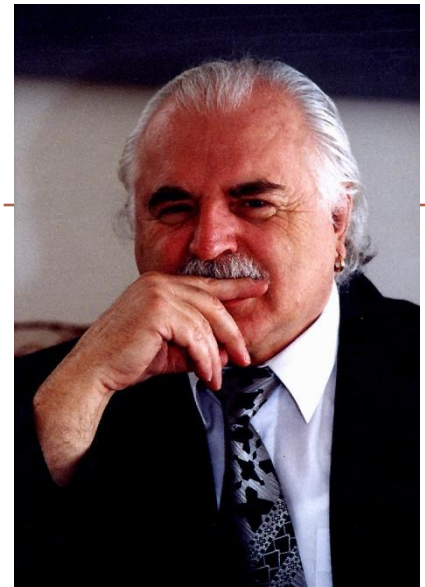
- ▶ Způsob uměleckého vyjádření, inscenovaná událost za účasti umělce i diváků
- ▶ V Čechách od 60.let
- ▶ Zorka Ságlová, Jan Mlčoch, Milan Knížák, David Černý, skupina Rafani, Ztohoven

Milan Knížák (*1940)

- ▶ Široký záběr (happening, architektura, móda, objekty do galerií), kontroverzní přijetí
- ▶ V počátcích tvorby snaha vytvořit z umění „návod pro život“, přiblížit ho běžnému životu
  - ▶ Výstupy na ulici, akce, manifestace, demonstrace
- ▶ Včleňování rituálních prvků → koncem 60.let své akce nazývá „obřady“
- ▶ Postupně omezuje počet účastníků akcí, zaměření na duchovno a mysl
- ▶ Člen skupin Aktual, Fluxus
- ▶ 1999 – 2011 – ředitel Národní galerie
- ▶ V současnosti snaha založit soukromou VŠ (bakalářské studium, výtvarné umění)

Demonstrace pro jednoho (1964) – Knížák si lehl na zem na rozvinuty papír a v neobvyklém oblečení, které bylo ozdobeno nejrůznějšími předměty denní potřeby, četl knihu. Každou stránku po přečtení z knihy vytrhl a následně všechny dohromady spálil. Nakonec vše uklidil a po převlečení se do normálního oblečení odešel. Celou dobu vedle něj na zemi stál přeložený papír s nápisem „Prosím kolemjdoucí, aby, pokud možno, při procházení kolem tohoto místa kokrhali“.

Hudba (1988)

Přátelství se stromem (1980)

1. Oděv pro strom

(Předem doma připravíme oblek, který bychom chtěli stromu nabídnout. Něco, co by jej zdobilo, symbolizovalo náš vztah k němu, naše přátelství atp...

Můžeme ovšem připravit i jiný dar.)

2. Návštěva stromu

(Jdeme ke zvolenému stromu na návštěvu. Během této návštěvy např. strom pozdravíme, hladíme, objímáme, rozmlouváme s ním, zpíváme mu, oblékneme mu připravený oděv či darujeme jiný přinesený dar. Můžeme se spolu i vyfotografovat.)

3. Dopis stromu

(Během následujícího týdne napíšeme stromu dopis. Na obálku přesně vylíčíme místo, kde strom stojí, abychom umožnili poště jej doručit. V případě, že dopis přijde zpět, posíláme ho znovu s ještě důkladnějším popisem.)

*Poznávání kamene (1977) – z cyklu
Poznávání*

Poznávání kamene:

Omyjeme si tělo.

Omyjeme kámen.

Válíme kámen po těle.

Líbáme kámen.

Spíme s kamenem.

Nosíme kámen stále s sebou.

Hladíme kámen.

Vyprávíme kameni historii svého
života.

Nasloucháme vyprávění kamene.

Roztlučeme kámen na padrt'.

Sníme trochu kamenného prachu.

Zbylý prach slepíme znovu v kámen.

Vrátíme kámen na místo nálezů.

ARTILSI

Rafani (*2000)

- ▶ Členové: Jiří Franta, Luděk Rathouský, Václav Magid, Marek Meduna, Petr Motejzík
- ▶ *Láska* (2000) – přetření Lennonovy zdi zelenou, kterou používala VB k likvidaci nepohodlných nápisů + nápis LÁSKA

Demonstrace demokracie (2002) – pálení černobílé vlajky ČR

Goja (2004) – příprava romského pokrmu „goja“ ve foyer Divadla Komedie

---

Performance

- ▶ Forma uměleckého vyjádření využívající inscenaci děje před diváky, kteří nejsou nutně aktéry
- ▶ Milan Cais (Tata bojs), David Černý, Jiří David, Roman Týc, Krištof Kintera,

Roman Týc (*1974)

- ▶ Vlastním jménem David Hons
- ▶ Zakládající člen skupiny Ztohoven
- ▶ Spoluzakladatel centra pro alternativní kulturu Trafačka
- ▶ Začínal s grafitti
- ▶ *Povodně* (2002) – při povodních proplouval Prahou na kusu dřeva
  - ▶ <http://vimeo.com/8118530>
- ▶ *Cap Cop Cup* (2003) – hra s cílem sebrat policistům co nejvíc čepic, sponzorováno Nike
  - ▶ <http://vimeo.com/8096665>

Semafor (2007)

Není co slavit (2009)

Tvrdohlaví

- ▶ 1987 - 2001
- ▶ první výstava (prosinci 1987, Lidový dům) = první velká úředně povolená expozice mimo Československý svaz výtvarných umělců, který tehdy ovládali komunisté
  - ▶ Snaha tvořit bez ústupků politické moci, zároveň však bez politické provokace
- ▶ Výtvarně, názorově i povahově nejednotná
- ▶ Členové: Jiří David, Stanislav Diviš, Michal Gabriel, Zdeněk Lhotský, Stefan Milkov, Petr Nikl, Jaroslav Róna, František Skála, Čestmír Suška, Václav Marhoul

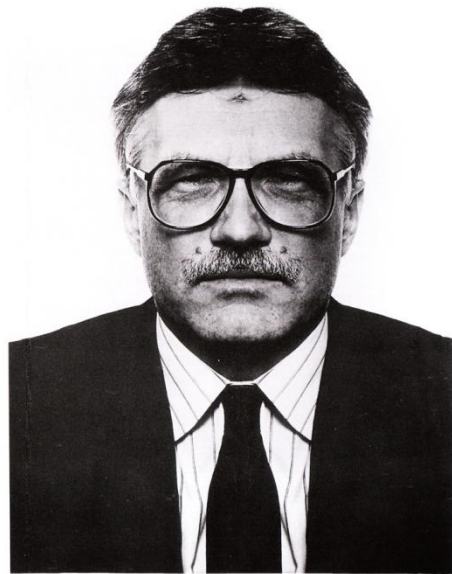

Jiří David (*1956)

- ▶ Neoexpresionismus → postmoderna
- ▶ Prosadil se na mezinárodní scéně
- ▶ Základní informace formou znaku, často doprovázen textem
- ▶ Téma paradoxu, identity; provokace
- ▶ K nejdiskutovanějším dílům patří:
  - ▶ cyklus fotografií Skryté podoby
  - ▶ Trnová korunu – neonová instalace nad Rudolfinem
  - ▶ Červené srdce nad Pražským hradem

Skryté podoby (1991 – 1995)

Záře/Trnová koruna (2001)

Červené srdce (2002)

V ulicích Berlína (2007)

Michal Gabriel (*1960)

- ▶ Sochař
- ▶ Neoexpresionismus → postmoderna
- ▶ Promyšlenost objektů, distancuje se od „bezmyšlenkovitého výrazu spontánní modelací“
- ▶ Inovativní přístup, netradiční sochařské techniky (elektronické prvky)
- ▶ spolupráce na výtvarné výzdobě v pavilonu indonéské džungle v ZOO Praha

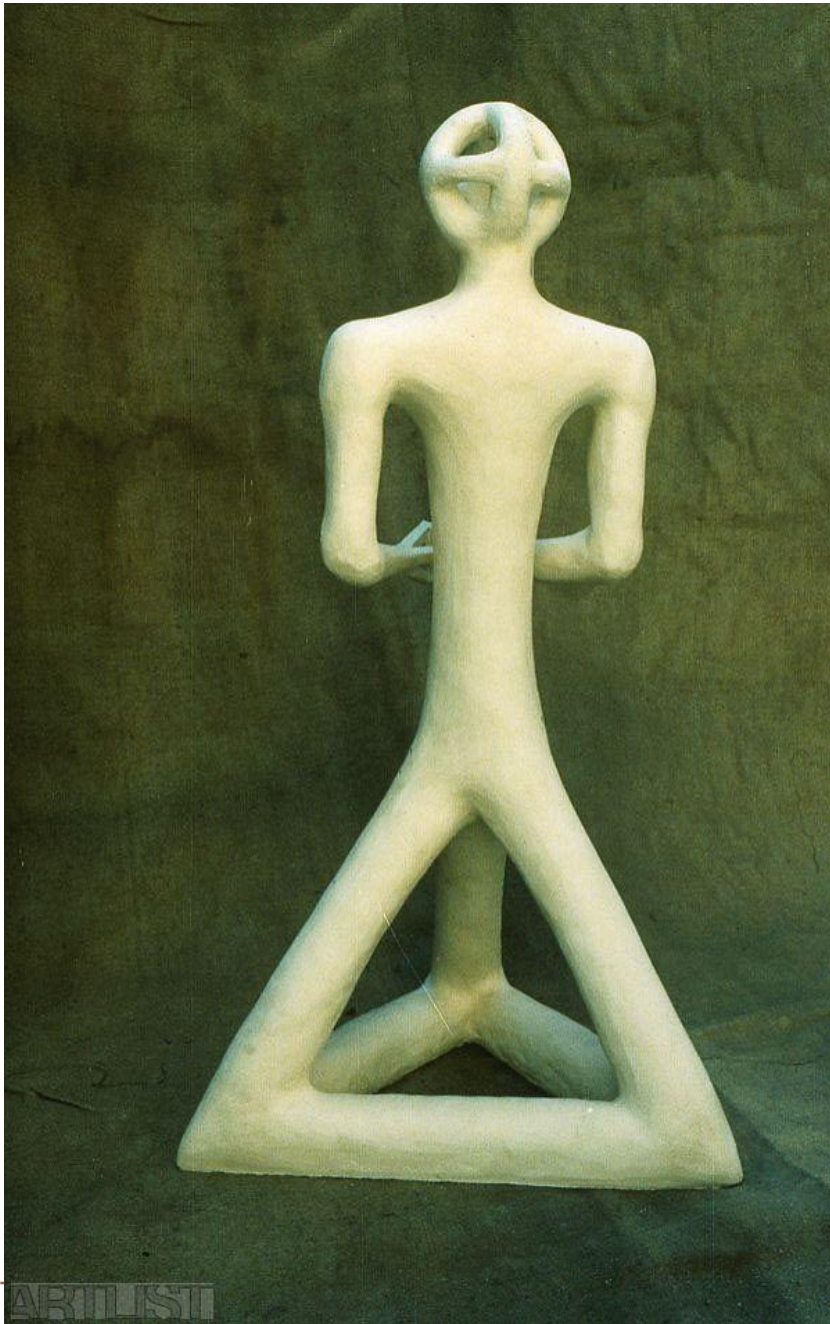

Ptakočlověk (1985)

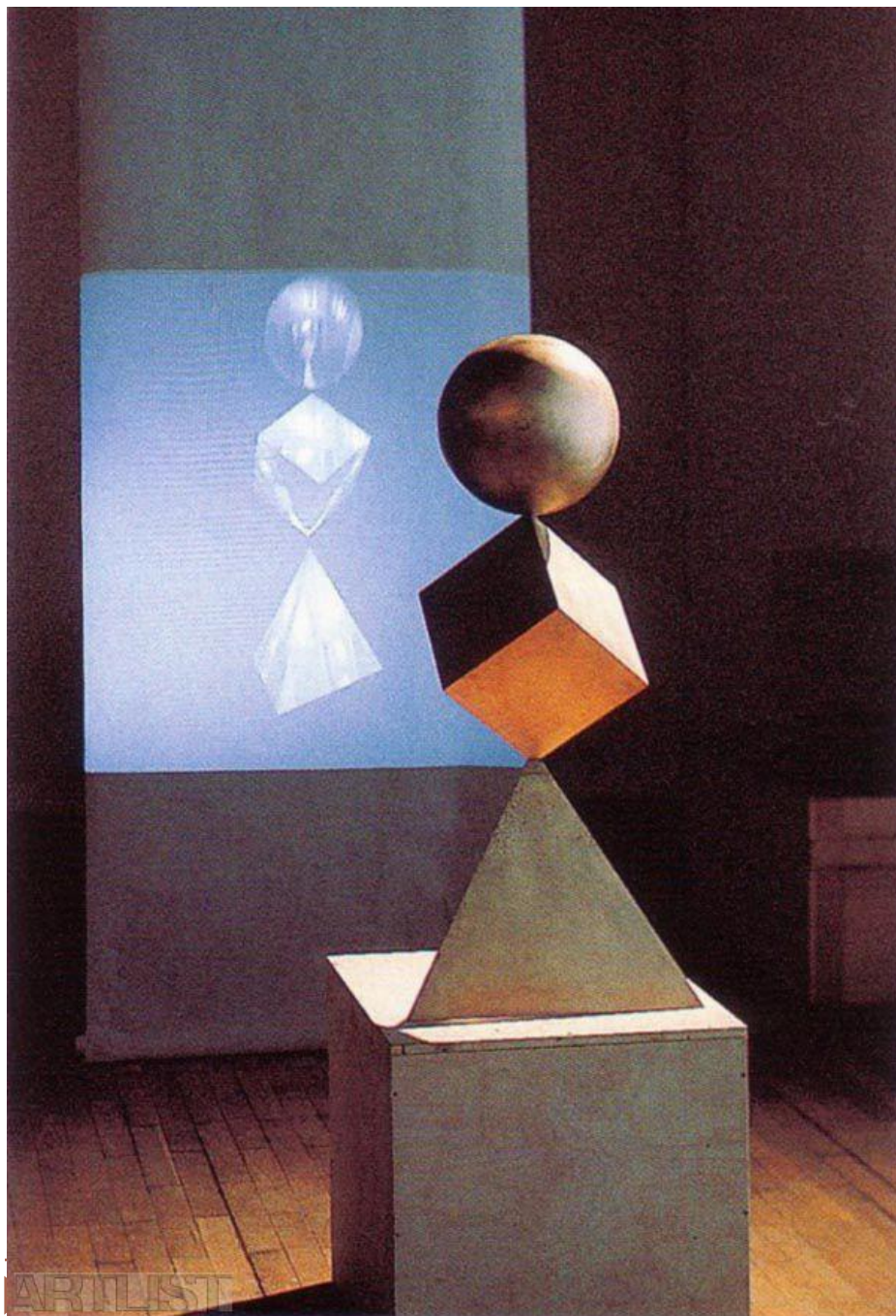

Cizinec (1988)

Bez názvu (1995) - na lesklém povrchu sochy se opožděně odrážel / promítal obraz kolemjdoucího.

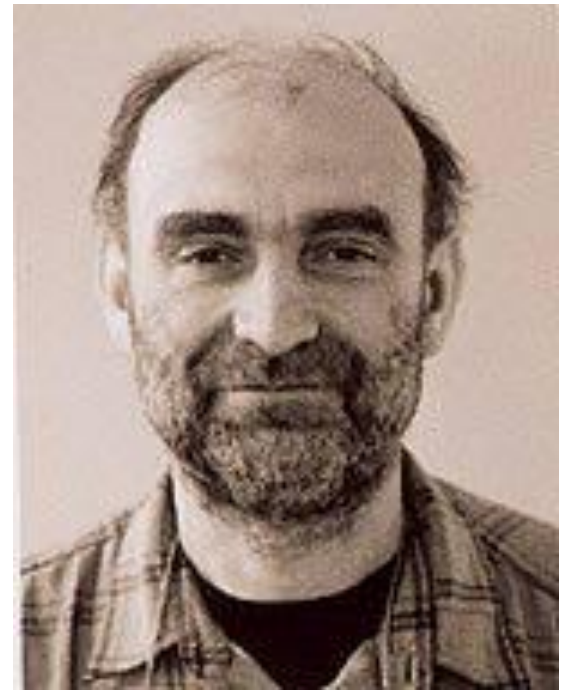
Tanečníci (2004) – instalace v Jeseníkách

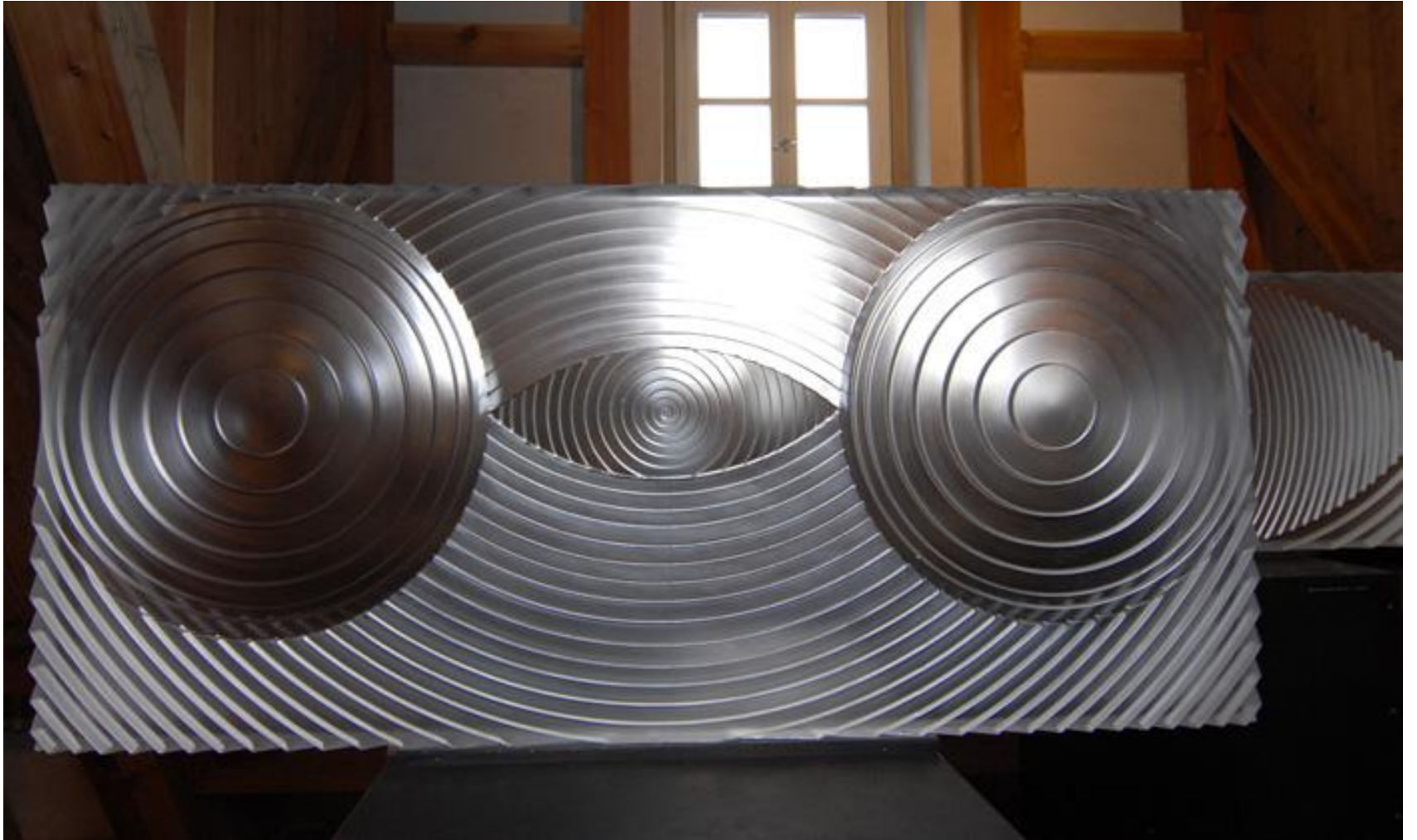
Zdeněk Lhotský (*1956)

- ▶ Objekty ze skla a kovu na hranici mezi obrazem a plastikou
  - ▶ Provokace nezařaditelností
- ▶ Designová značka Lhotský

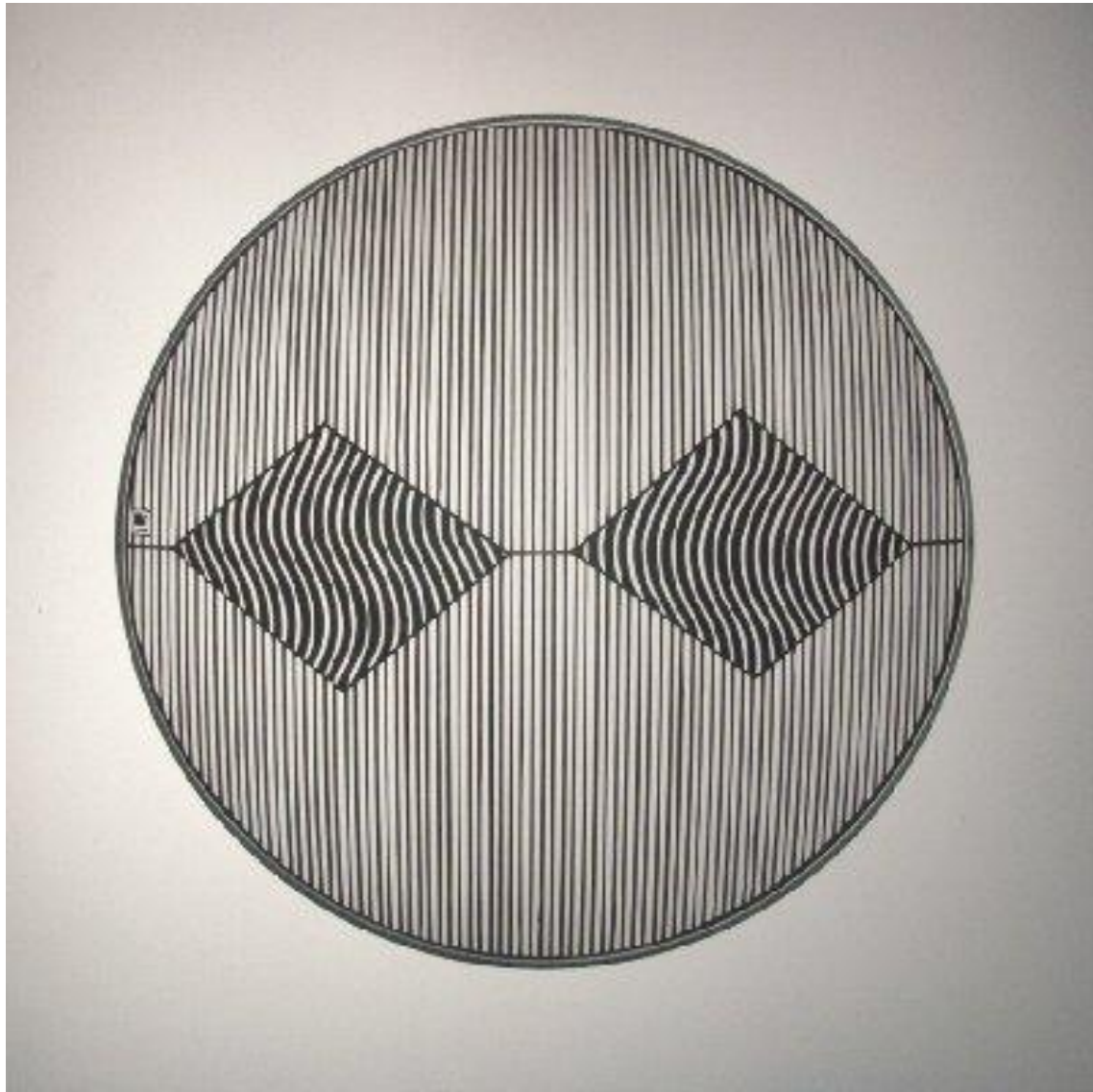

Dóza

12/15 Pozdě, ale přece (1987)

- ▶ Vznik jako reakce na skupinu Tvrdohlaví
- ▶ Usilovali o spolupráci umělců, konfrontaci
- ▶ Rozdílná tvorba
- ▶ Členové: Kurt Gebauer, Ivan Kafka, Jiří Načeradský, Jiří Sopko, Jiří Beránek, Ivan Ouhel, Petr Pavlík, Michael Rittstein

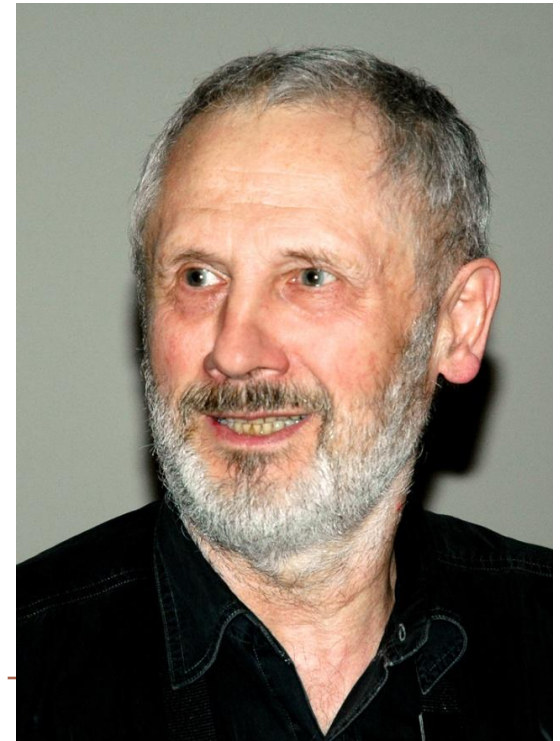

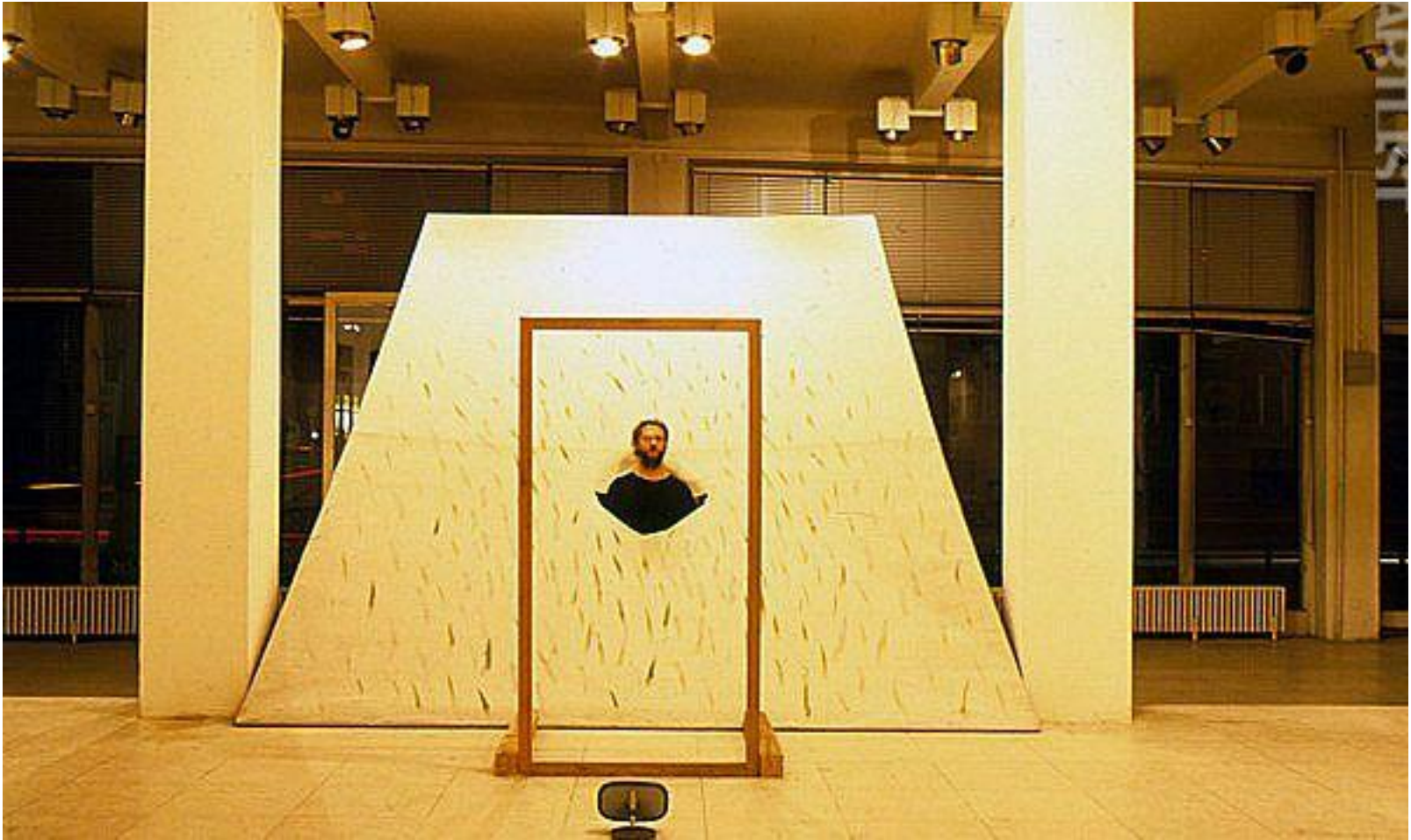

Kurt Gebauer (*1941)

- ▶ **Zakladatel Státu Gebauer**
  - ▶ 70.léta, protest proti atmosféře ve společnosti
- ▶ Zájem o skutečný život a lidi
- ▶ Asambláže (vycpaný textil, drátěné konstrukce)
- ▶ Pomezí grotesky, reality a absurdity
- ▶ Reakce na tehdejší situace v ČSR

Sebestředný obraz (1994)

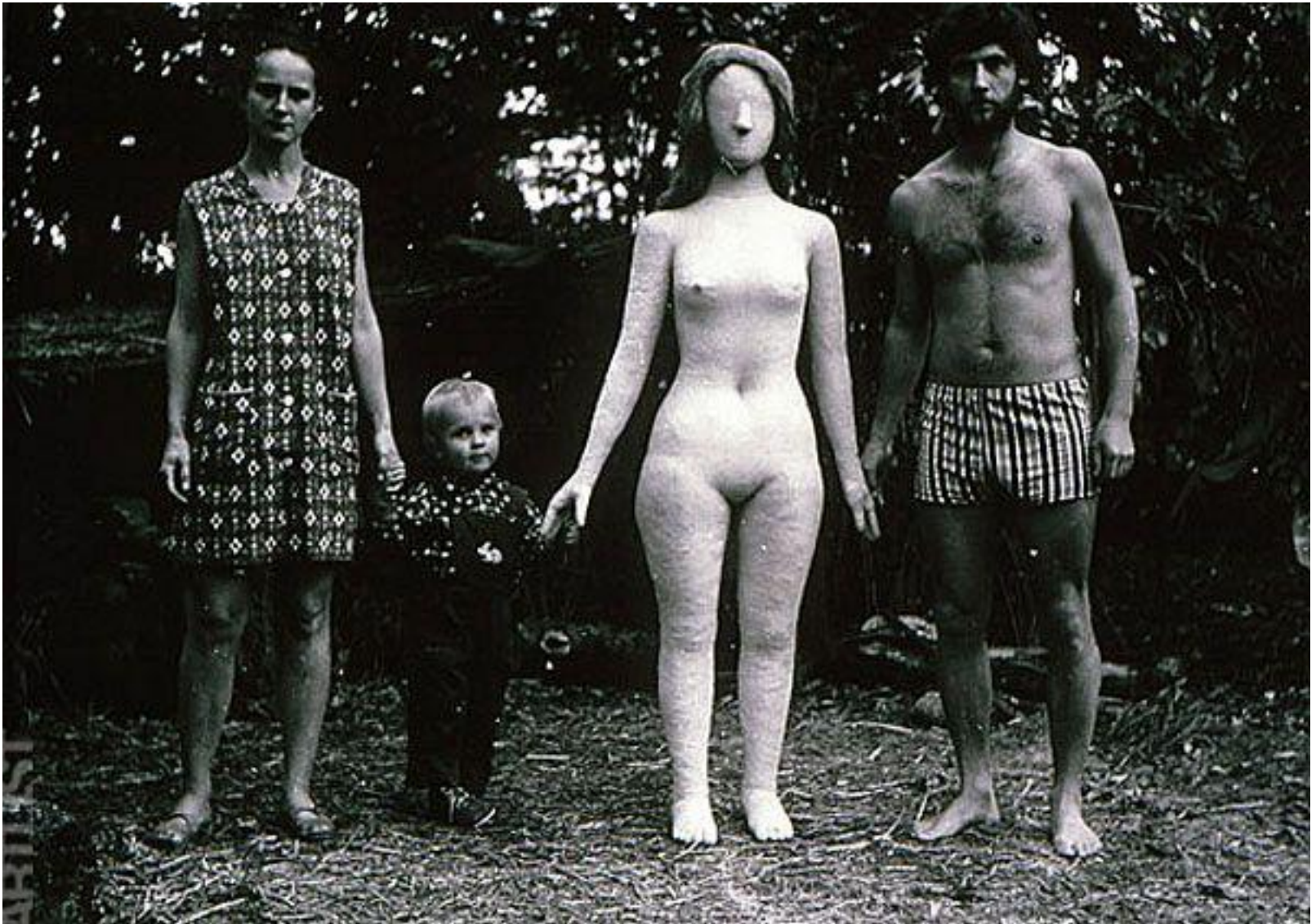

Hlava podle Arcimbolda (1991)

Rodina (1974)

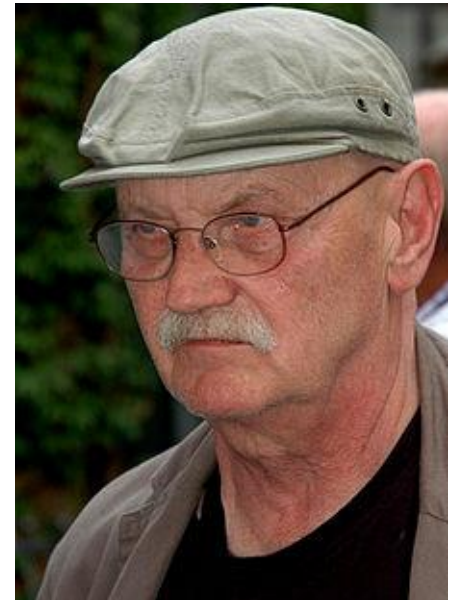

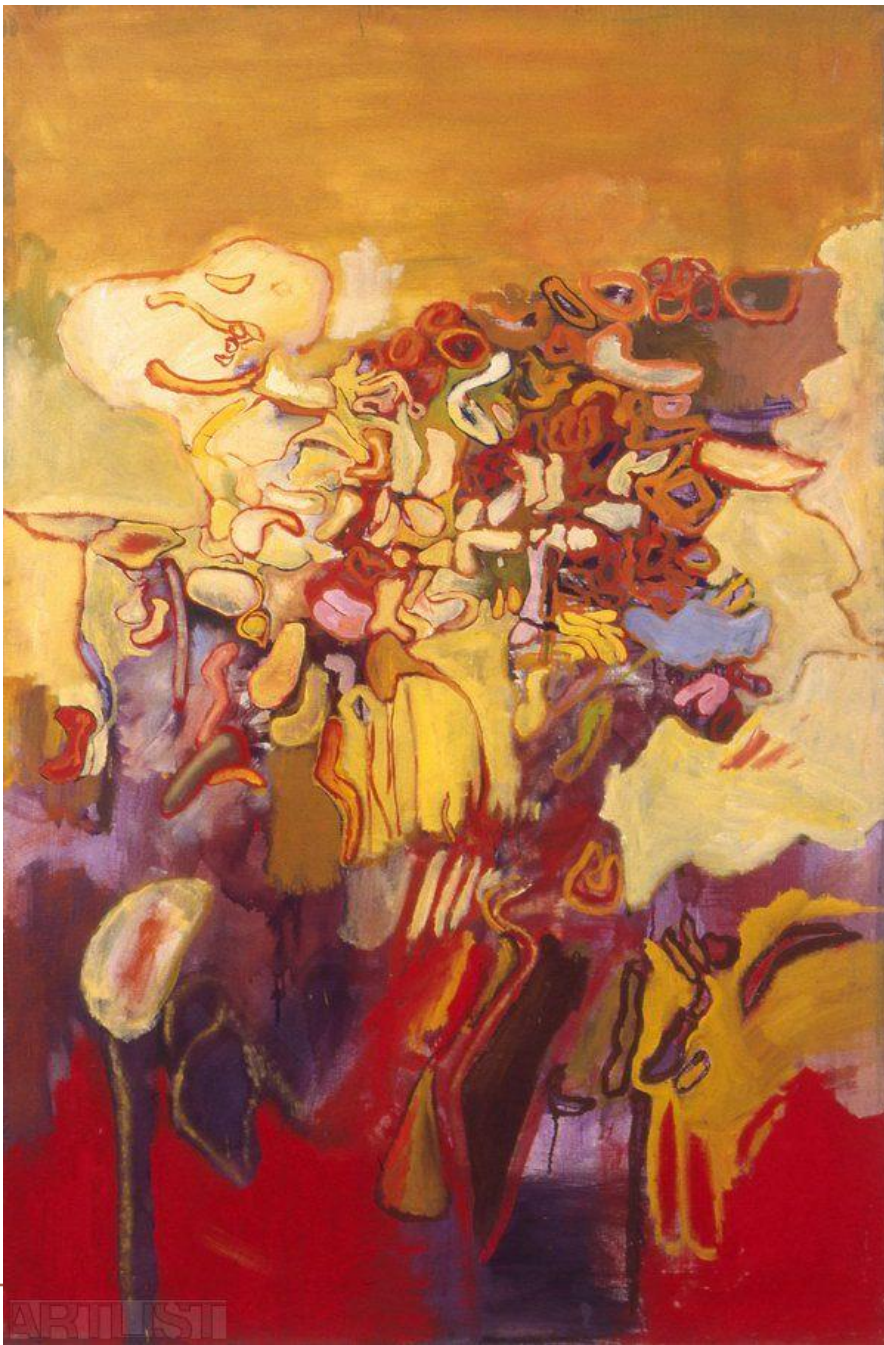
Plavkyně (1969)

Jiří Sopko (*1942)

- ▶ Zářivé, základní barvy
- ▶ Figuratívni malba (x počátek tvorby abstrakce)
- ▶ Absurdita, groteska, melancholie
- ▶ Ikonografické prvky: kulička, pták, opice

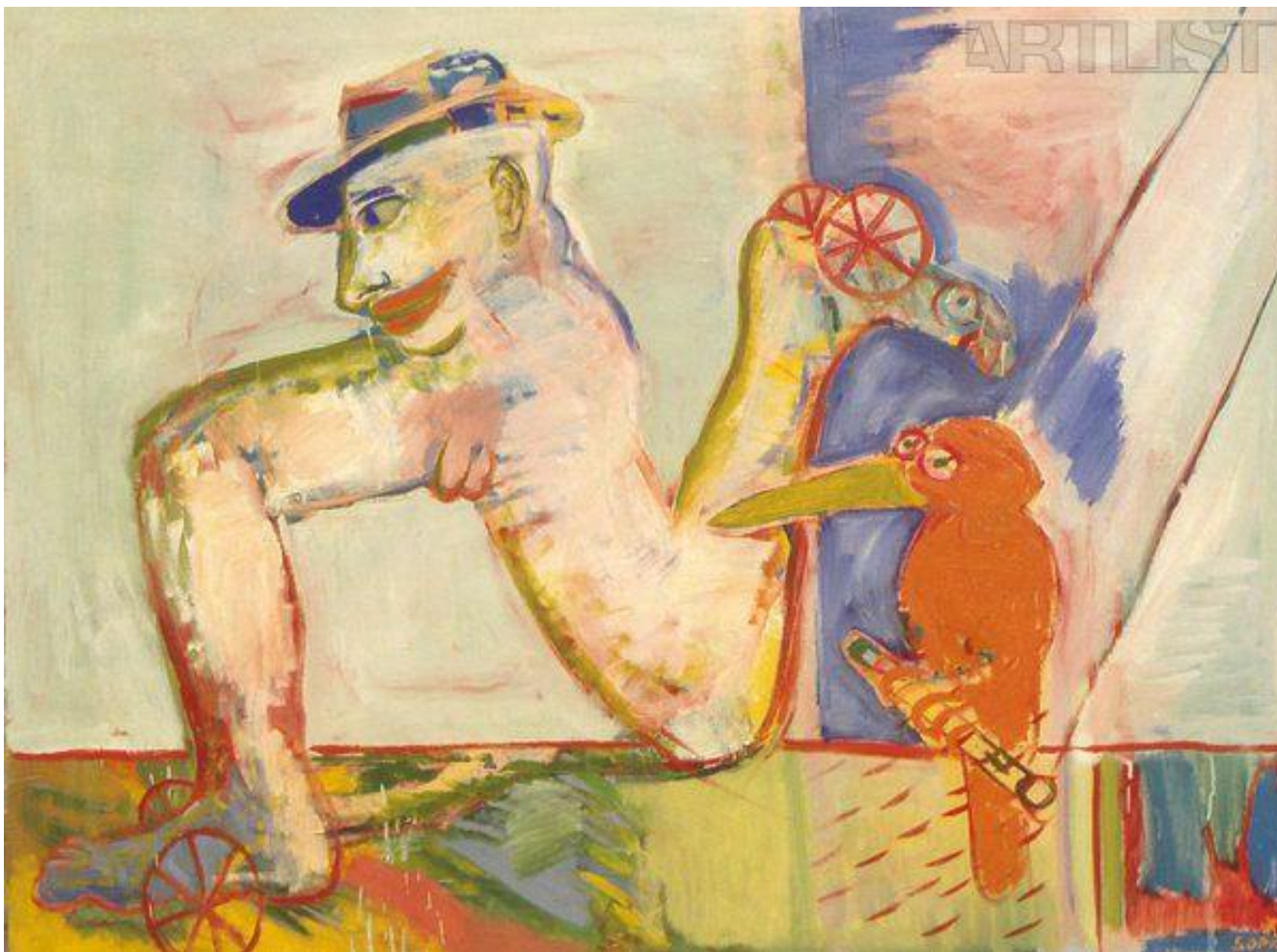

Červená krajina (1967)

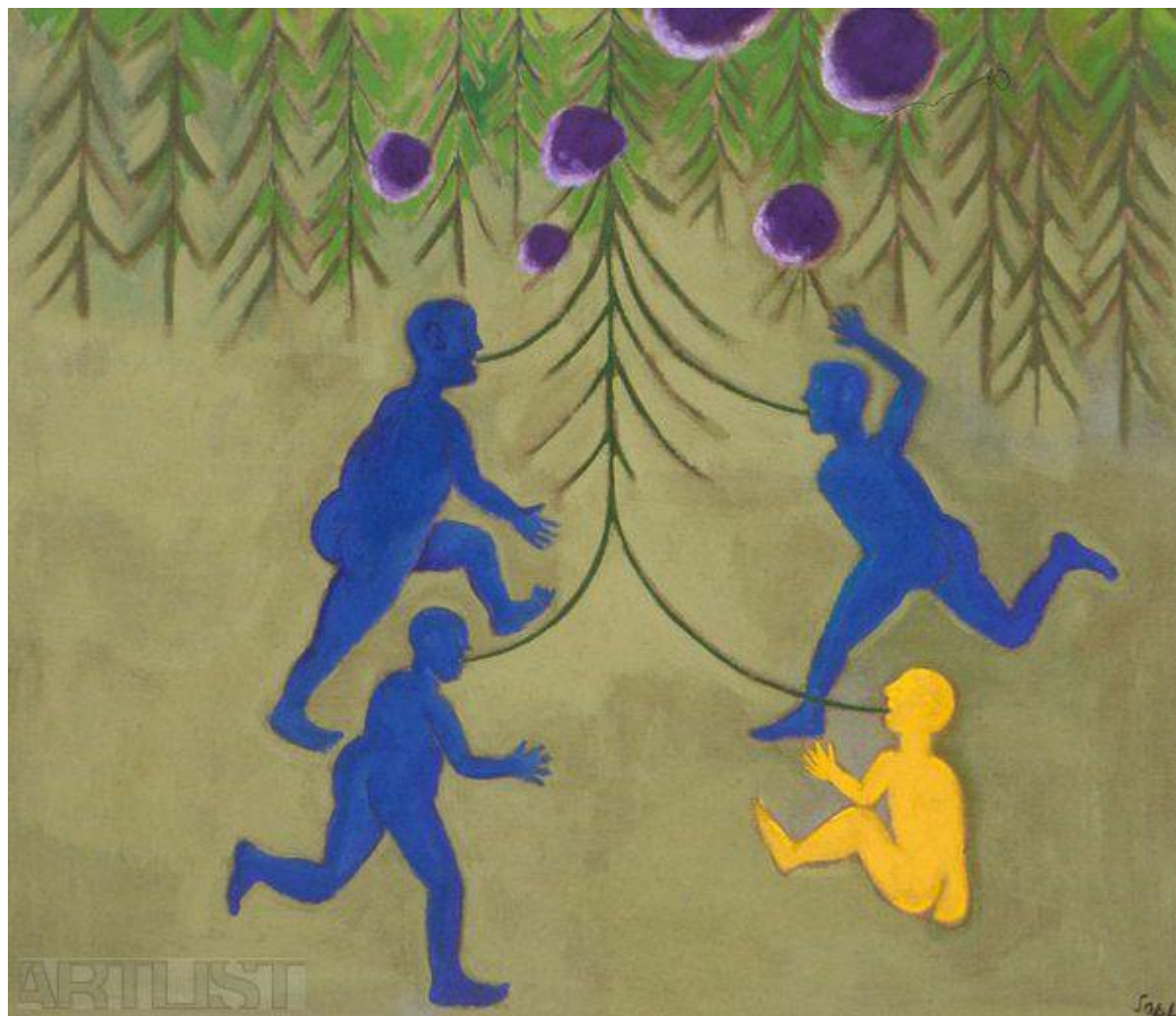
Hlavonožec (1975)

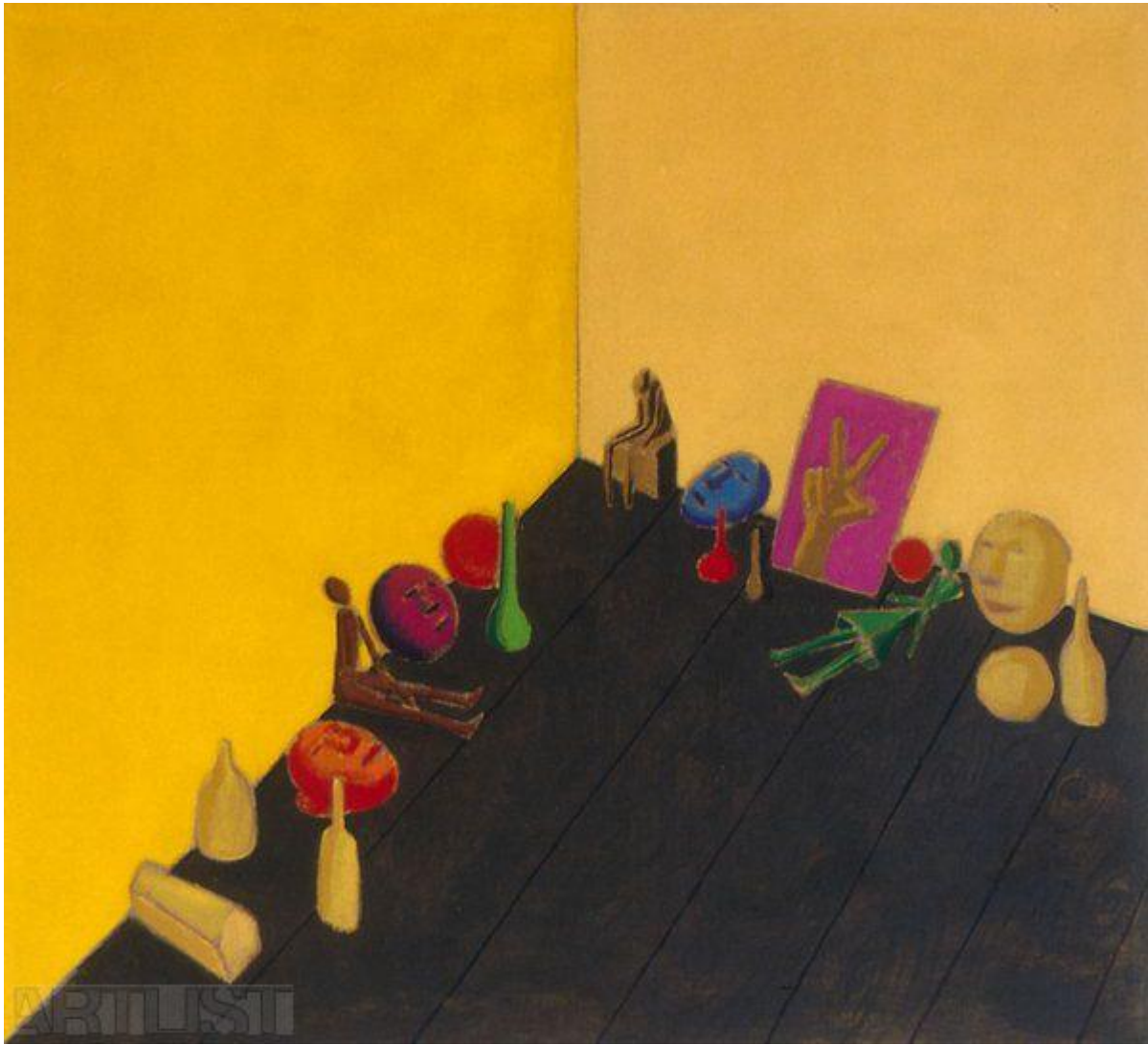

Modrý jezdec (1986)

Vánoce (1991)

Kout (1995)

Adriena Šimotová (*1926)

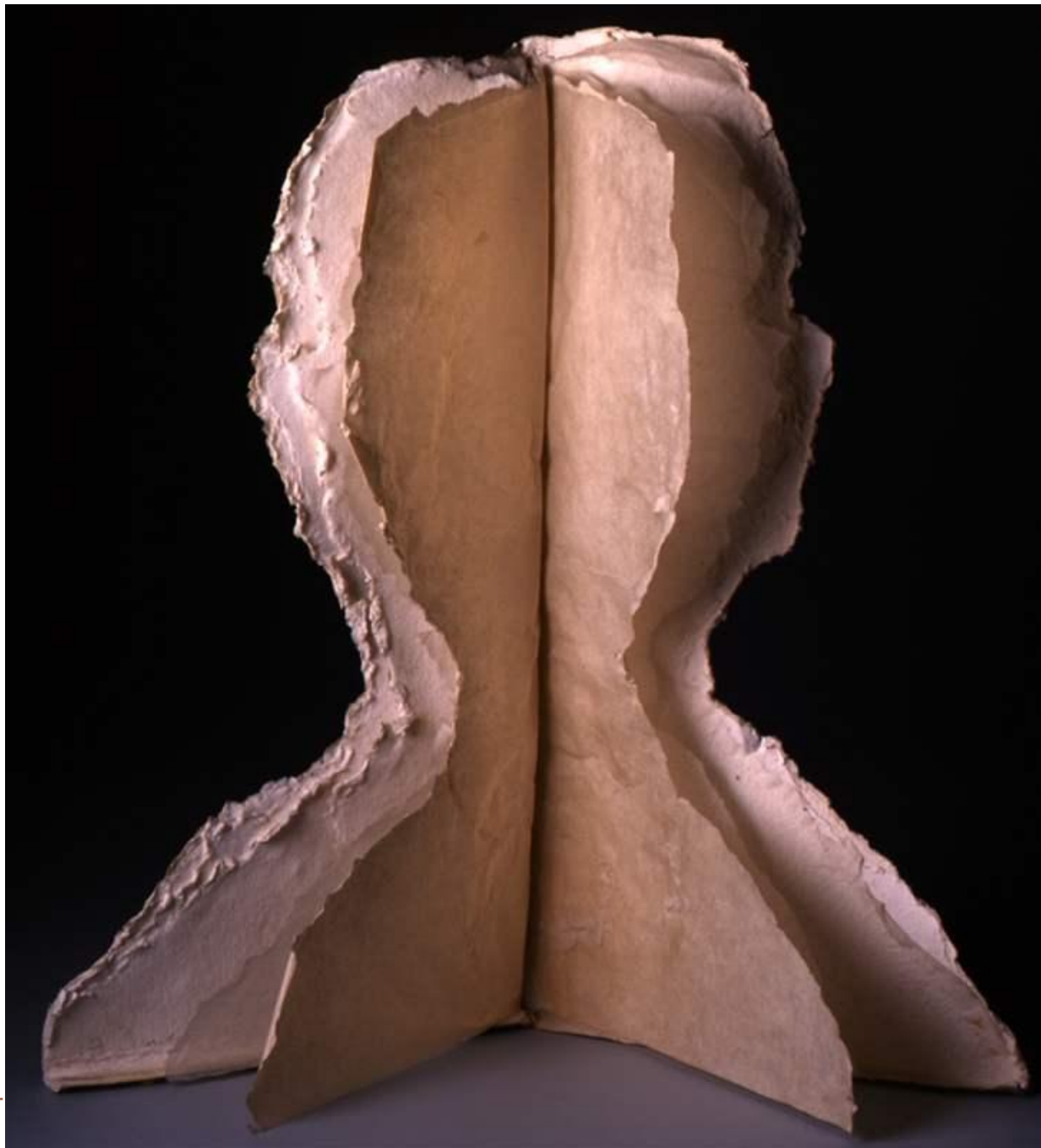

- ▶ Manžel Jiří John
- ▶ Členka UBI 2, malířského uskupení G7
- ▶ Zájem o člověka, jeho nitro, vztahy
- ▶ Zpracovává papír a textil (mačkání, prořezávání)
- ▶ Od 70.let (smrt manžela, okupace ČSR) → blednutí barev, přechod k textilu, využívání prostoru
- ▶ 90.léta (smrt syna) – melancholie, smutek, úzkost, samota

Hlava k listování

Tváře (1986)

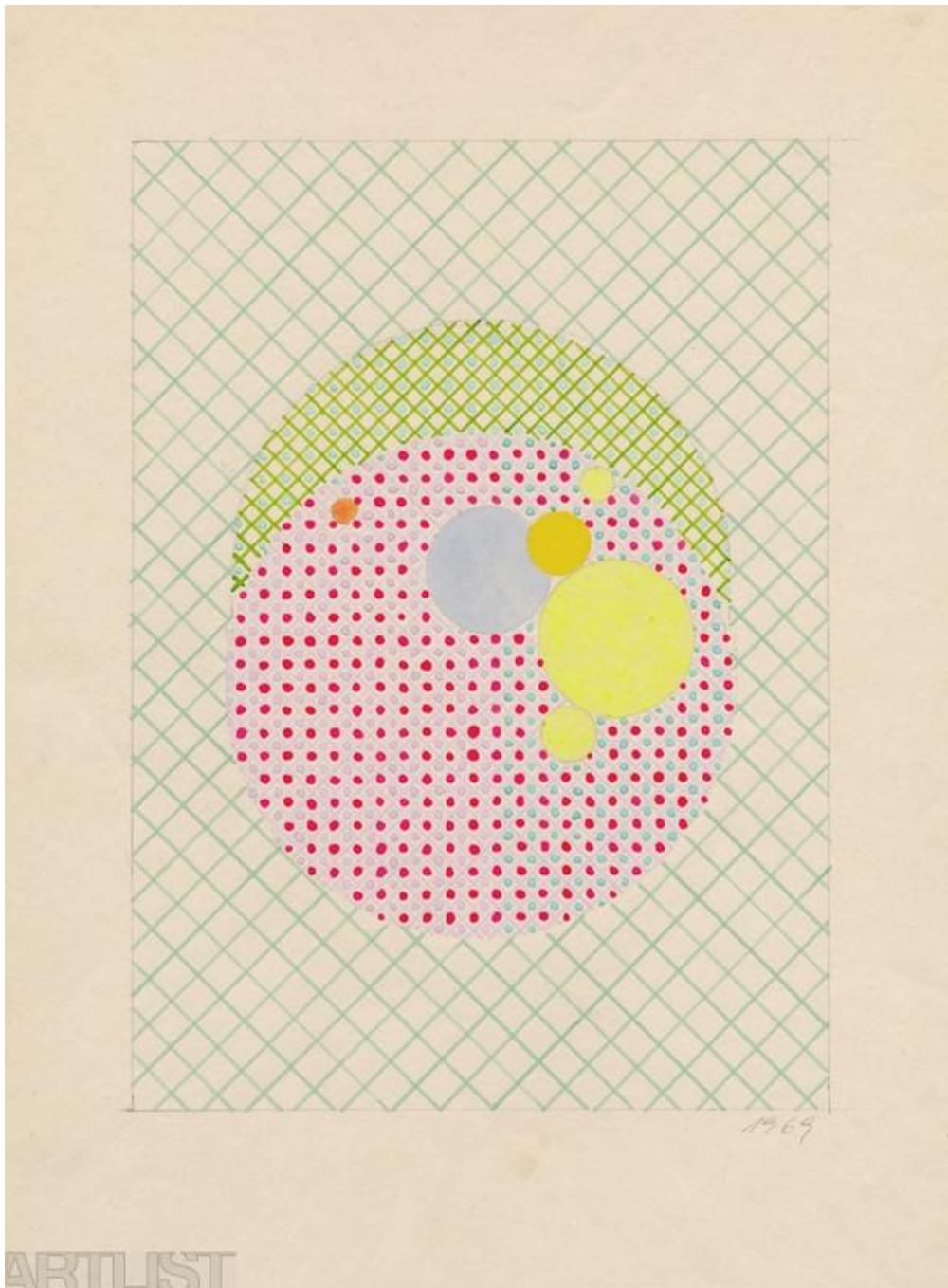

Jiří Lindovský (*1948)

- ▶ Parafrázuje svět techniky
  - ▶ Technika + imaginace
- ▶ Stroje → 80.léta přechod k imaginárním technickým prostorům
  - ▶ Linka + barevné akcenty
  - ▶ Porušení logické vazby objektů (neukončenost, nejasnost velikosti)
- ▶ V současnosti orientace na kancelářská zátíší

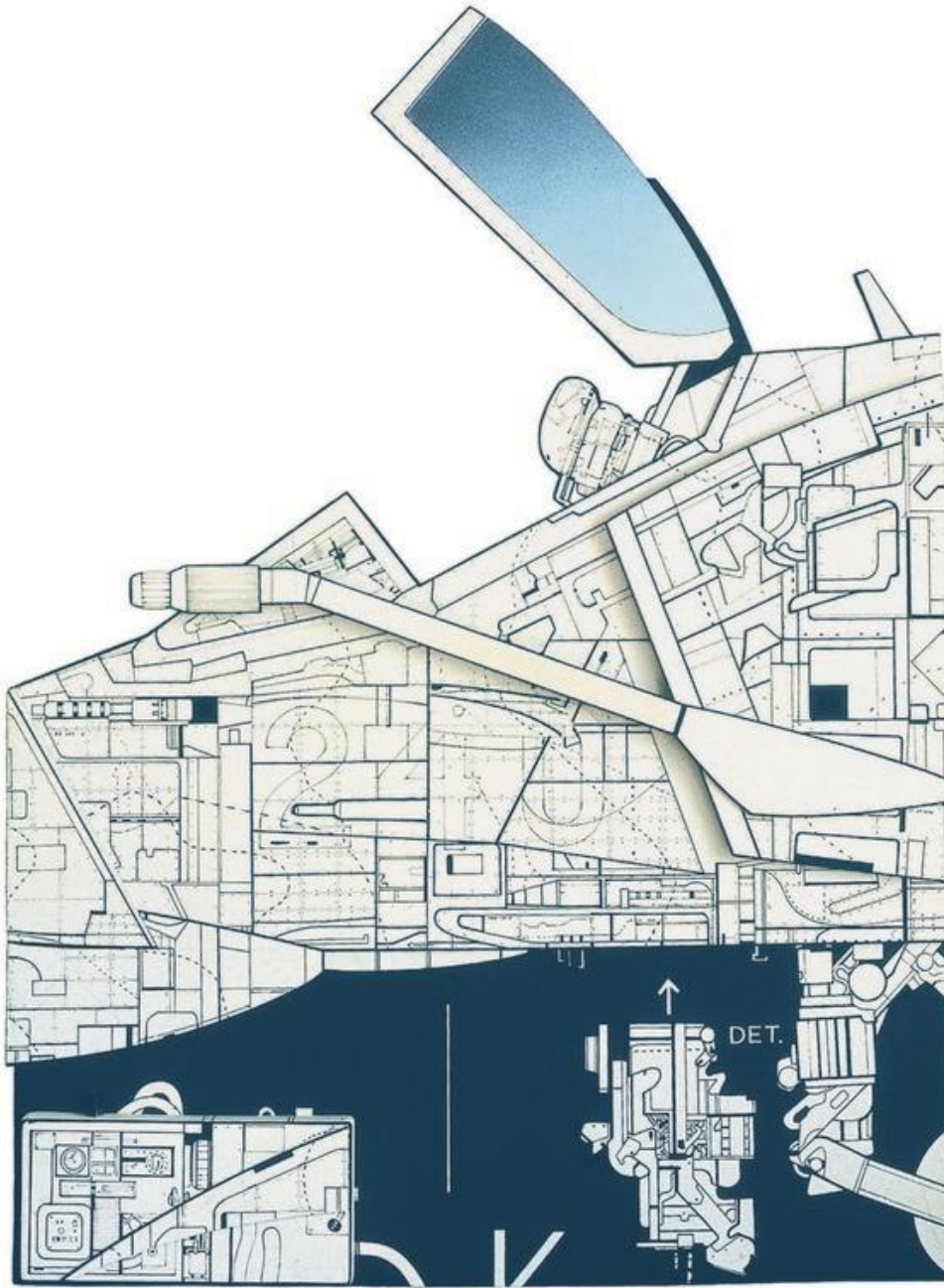

Ovoce (1969)

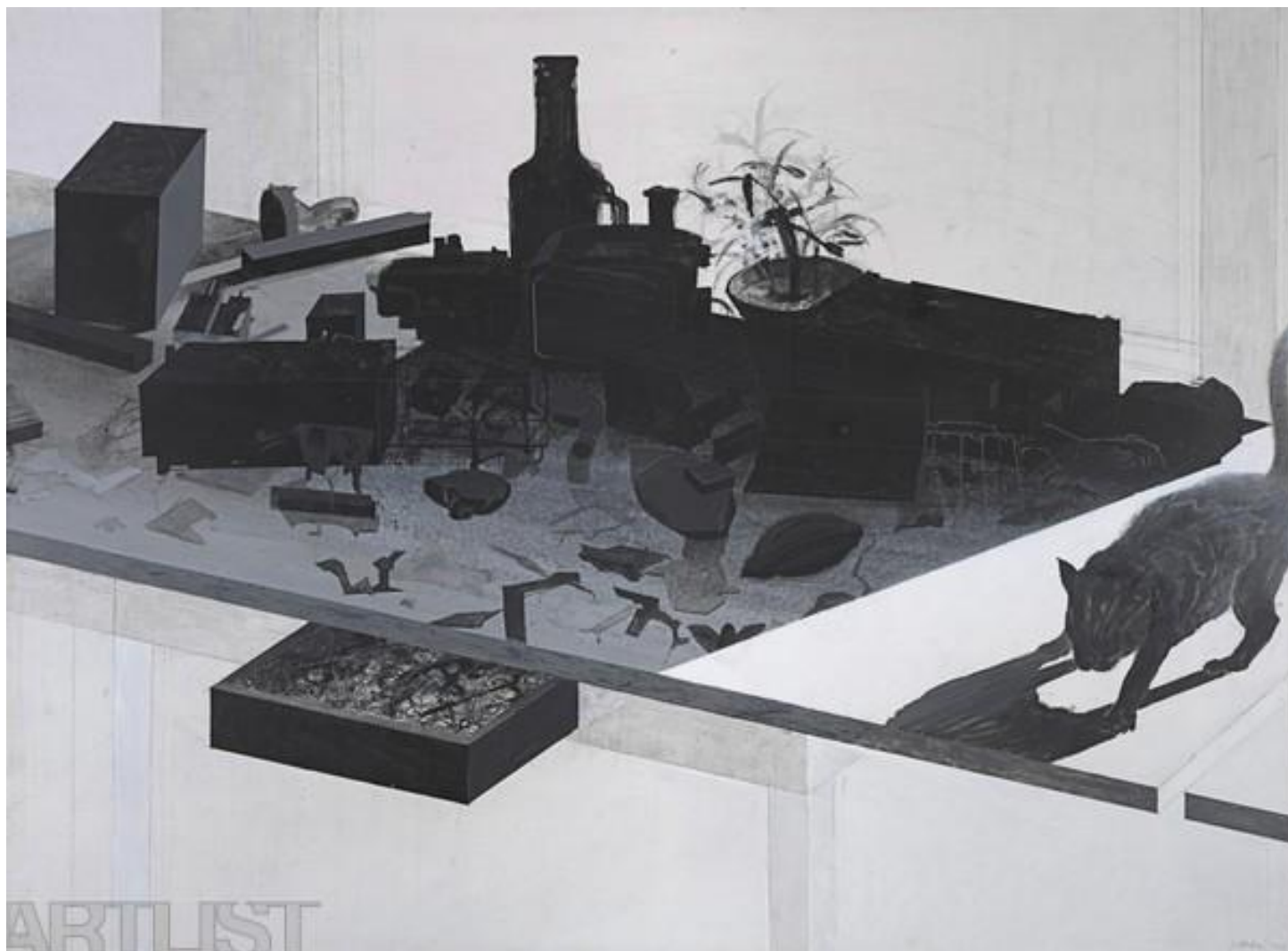

Kabina (1977)

Bez názvu (Letadla-ptáci)
(1990)

Zátiší s kočkou (2002)

Oldřich Kulháněk (1940 – 2013)

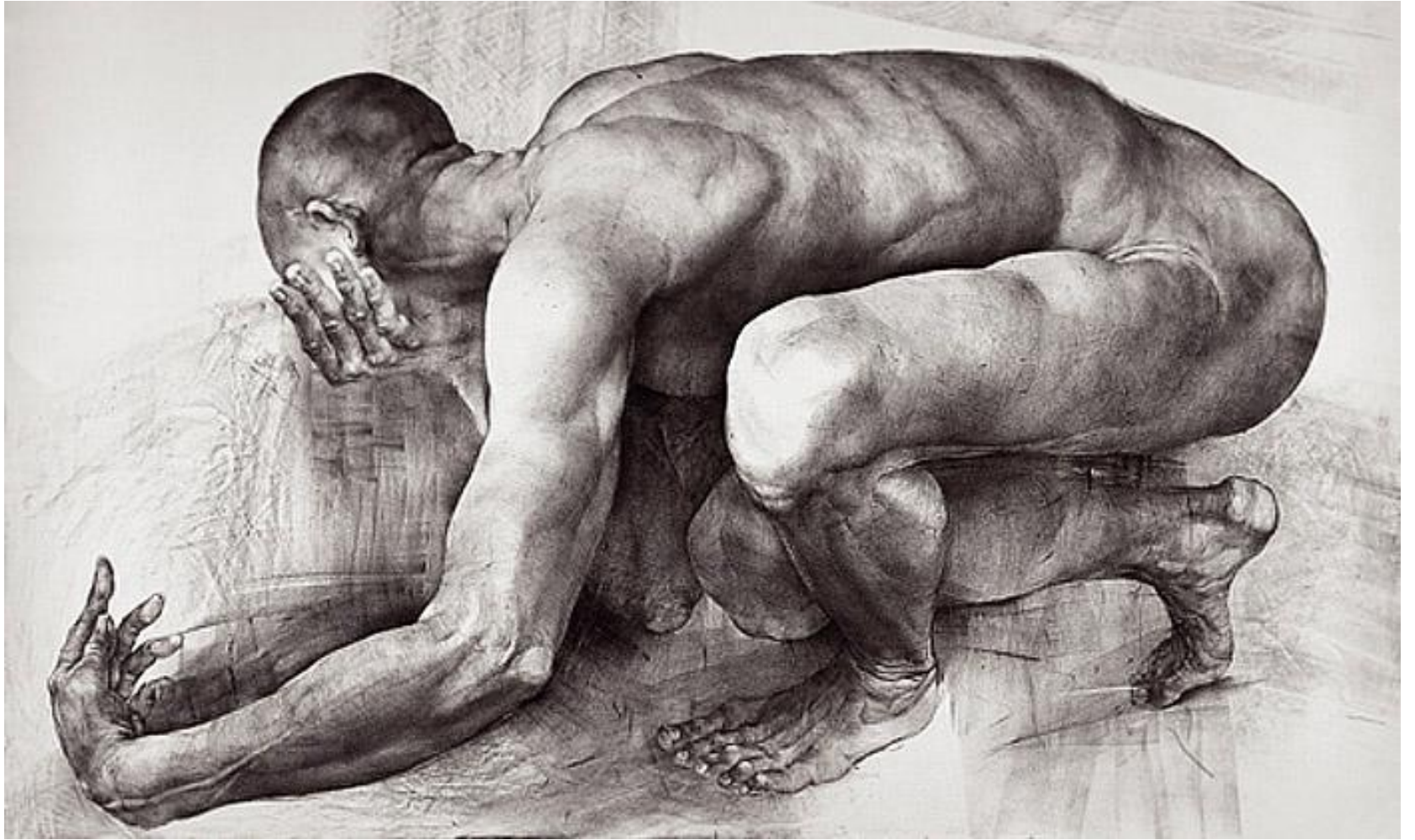

- ▶ Grafika, kresba
- ▶ Autor českých bankovek, tvorba poštovních známek
- ▶ Inspirace anatomií lidského těla
- ▶ Zatčen za údajné hanobení představitelů komunistických zemí

David Černý (*1967)

- ▶ Sochař
- ▶ Intervence do spol. vztahů, veřejného prostoru
- ▶ Provokace veřejnosti a testování estetických i společenských limitů
  - ▶ řada jeho finančně náročnějších projektů nerealizována

Quo vadis (1990)

Růžový tank (1991) – přetření památníku Tank č.23 -V dubnu 1991 ho výtvarník David Černý přetřel narůžooo, za což byl krátce stíhán, a po uvedení do původního stavu tank znovu přetřela narůžovo skupina poslanců. Od té doby je monument známý pod názvem Růžový tank. Následně přišel o status národní kulturní památky, 13. června 1991 byl z náměstí odstraněn, nyní je vystaven ve Vojenském technickém muzeu v Lešanech.

Den zabíjení (1992, Londýn)

Kůň (1999) – parafráze pomníku sv. Václava, pasáž Lucerna

Miminka (2002, Žižkovský vysílač)

Entropa (2009) + **Krištof Kintera** - Mystifikace vytvořená na objednávku české vlády u příležitosti oslavy předsednictví v Radě Evropské unie.

"Groteskní nadsázka a mystifikace patří ke znakům české kultury a vytváření falešných identit je jednou ze strategií současného umění."
tiskové prohlášení autorů

"Nemohu přijmout ani metodu, ani obsah této události (záměrně mluvím o události, nikoli o uměleckém díle), která má potenci poškodit Českou republiku v jejích mezinárodních vztazích."
Václav Klaus

"Dámy a pánové,
umění je svoboda.
Svoboda projevu je základním principem demokracie.
Umění nezná hranic."
Alexandr Vondra

Krištof Kintera (*1973)

- ▶ Vůdčí osobnost Jednotky (performance, happening)
- ▶ Propojení vlastního života s fiktivností
- ▶ Propojení výtvarného umění, performance a divadelní scénografie
- ▶ Přemýšlení o povaze umění, života a systému konzumní společnosti
- ▶ V současnosti technicky náročné objekty

To (1996) - Tento „domácí mazlíček“ z lakovaného laminátu se stal Kinterovým nerozlučným přítelem, provázel ho na nákupech, v metru, prostě všude, kam jeho pán zavítal.

Spotřebiče (1997) - Spotřebiče mají dokonalý tvar přizpůsobený lehké manipulaci, vypadají krásně a výkonně, jediný problém je, že jsou k ničemu. Jsou to opravdu jen spotřebiče spotřebovávající energii. Ve výloze obchodu jsou však jejich mimikry dokonalé, vypadají velice lákavě a svou vysokou cenou na sebe upozorňují.

Revolution (2005) – chlapec narážející hlavou do zdi;
http://www.youtube.com/watch?v=zXJ_D3AqF54

Miracle (2008)

Dominik Lang (*1980)

- ▶ Práce s běžným materiálem, již vytvořenými věcmi
  - ▶ Nový kontext
  - ▶ vliv minimalismu, designu, architektury, ready-madu a estetiky levných materiálů
- ▶ Ironie, hravost, jemnost, detail
- ▶ Důraz na metodu, proces tvoření
- ▶ Zkoumání veřejného prostoru
  - ▶ Dějištěm akcí běžné okolí

Kašna obou
světových válek
(2005)

Prádlo (2005) –
nefunkčnost,
nesmyslnost (v
takovémto množství
prádlo schne obtížně)

Veřejné osvětlení (2006) - „Z galerie v druhém patře jsem vyvedl kabel s žárovkou vedle pouliční lampy, který byl nastaven tak, aby svítil od 21 do 5 hodin. Neviditelná a zbytečná instalace plýtvala energií na úkor vnitřku.“

Spící město (2011) - Paviilon České a Slovenské Republiky, 54. mezinárodní bienále v Benátkách

Josef Bolf (*1971)

- ▶ Komiksová stylizace
- ▶ Melancholie, infantilita, sebedestrukce, surreálno
- ▶ Malba, kresba, nověji – voskovky + tuš → proškrabávání

Obličeje (2000 – 2003)

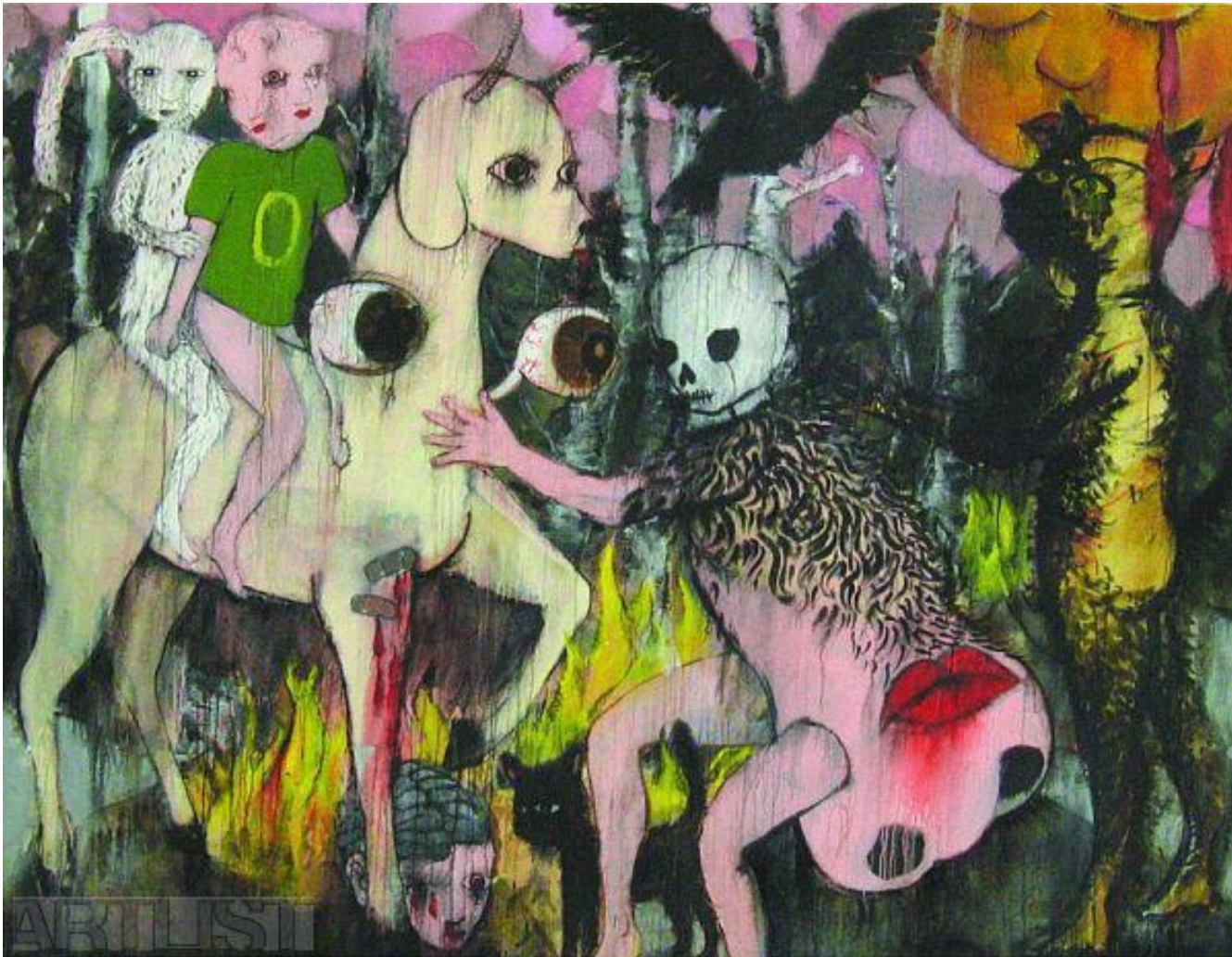

Car (2005)

V lese (2006)

Sám doma (2006)

Architektura

Sídliště

- ▶ Rozmach za komunismu
- ▶ První „panelák“ – Unité d’habitation (1946 – 1952, Marseille) – Le Corbusier
- ▶ Koldomy (= kolektivní dům)
  - ▶ Litvínov, Zlín

SIAL

- ▶ = Sdružení inženýrů a architektů Liberec
  - ▶ Založeno 1968 Karlem Hubáčkem
  - ▶ Členové: Miroslav Masák, Michal Brix, Jiří Suchomel, Karel Novotný, Otakar Binar, Jiří Špikla, Zdeněk Patrman, Václav Voda
  - ▶ Inspirace stylem, který se neslučoval s ofic.doktrínou,
    - ▶ Hi-tech architektura → 70.-80.léta snaha rozvrátit spolek
  - ▶ Zahraniční zakázky, úspěšná účast v zahr.soutěžích
    - ▶ Liberec = centrum československé arch.
  - ▶ Školka SIAL – hledání úkolů pro mladé talenty → vliv na dnešní architekturu
  - ▶ Televizní vysílač s hotelem Ještěd, OD Máj, podíl na návrhu divadla Husa na provázku, obchodní dům Ještěd, divadlo Disk, Naivní liberecké divadlo, návrh boudy na Sněžce, ...
-

Hotel a vysílač Ještěd

- ▶ Karel Hubáček (SIAL)
- ▶ Interiéry Otakar Binar

Obchodní dům Ještěd

- ▶ 1970 – 1977
- ▶ 2009 – zbourán → obch. a zábavní centrum Forum Liberec
- ▶ Karel Hubáček, Miroslav Masák

OD My (Máj)

- ▶ 1975
- ▶ Karel Hubáček, Miroslav Masák, John Eisler

Středotlací

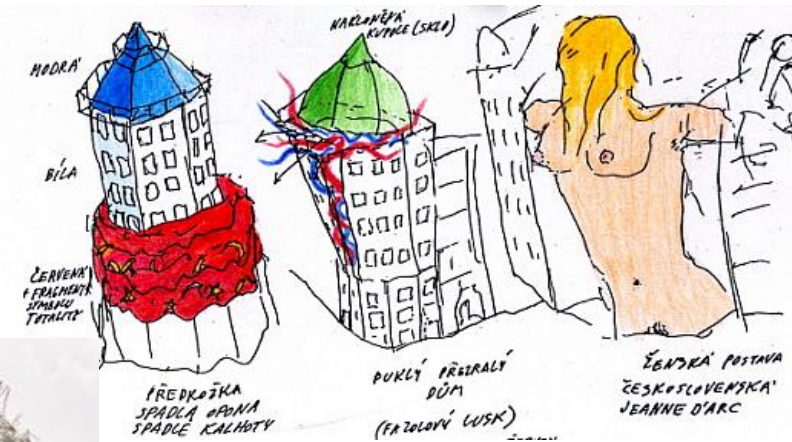
- ▶ Vznik 1987
- ▶ Členové: Michal Brix, Tomáš Brix, Josef Pleskot, Zdeněk Hölzel, Vlado Milunič, Ladislav Lábus, ...
- ▶ Postmodernismus, neofunkcionalismus
- ▶ Návaznost na skupinu SIAL

Tančící dům (1996)

- ▶ Frank O. Gehry, Vlado Milunič
- ▶ *Ginger a Fred*

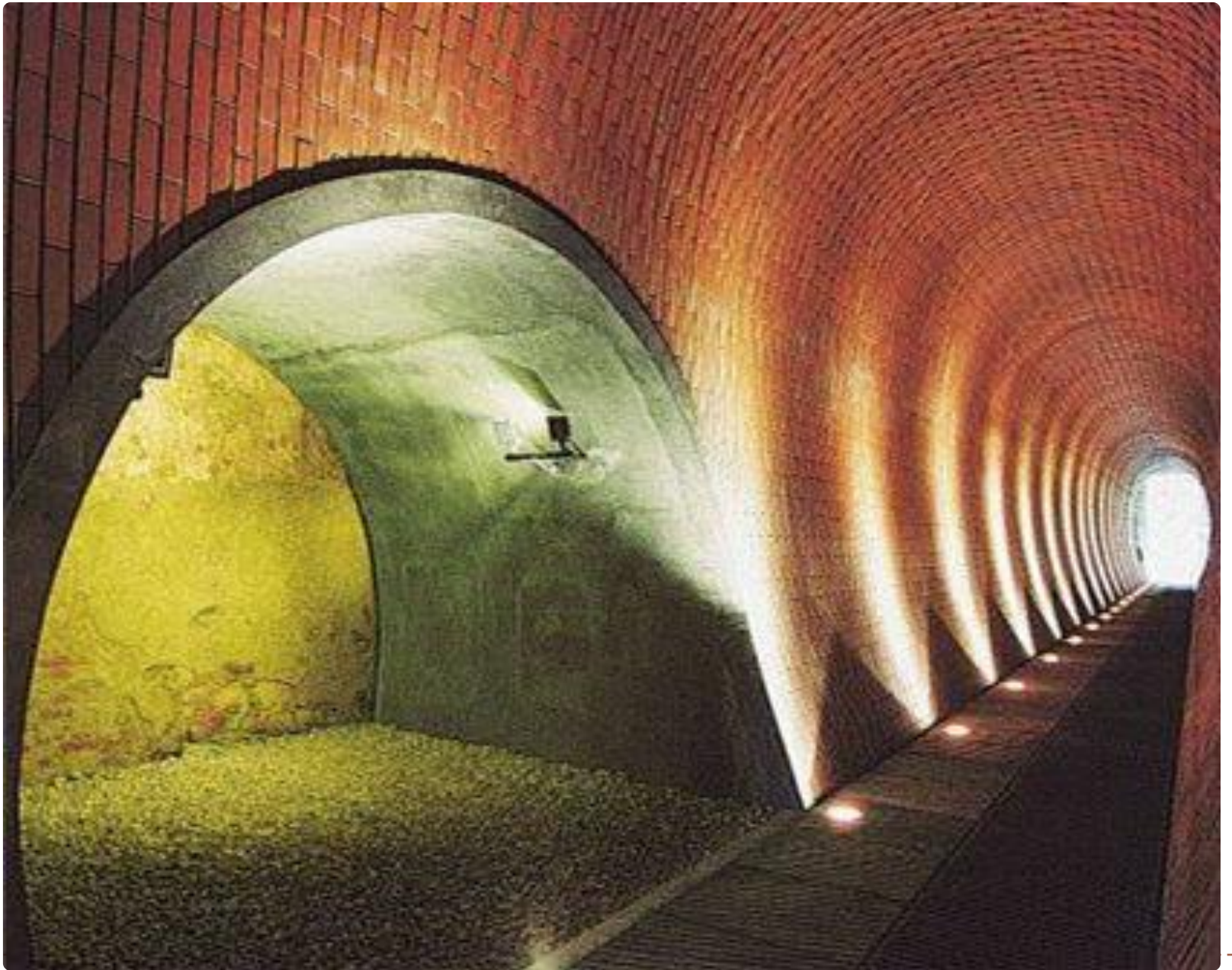
Jelení příkop

- ▶ = průchod valem Prašného mostu na Pražském hradě
- ▶ 2002
- ▶ Josef Pleskot
  - ▶ Cena Grand Prix Obce architektů, finalista ceny Miese van der Rohe, hlavní cena Brick Award

Nová scéna ND (1977 – 1983)

- ▶ Karel Prager
- ▶ Hluk z Národní třídy → silný fasádní plášť
- ▶ Zahajovací představení – Strakonický dudák

OD Kotva

- ▶ Vladimír a Věra Machoninovi
- ▶ 1970 - 1975

Jan Kaplický (1937 – 2009)

- ▶ Od 1968 žil ve VB
- ▶ Architektonické studio Future systems
- ▶ V ČR nerealizované stavby
  - ▶ Národní knihovna na Letné
  - ▶ Kongresové a koncertní centrum Antonína Dvořáka v Českých Budějovicích (v březnu by měl získat územní rozhodnutí)

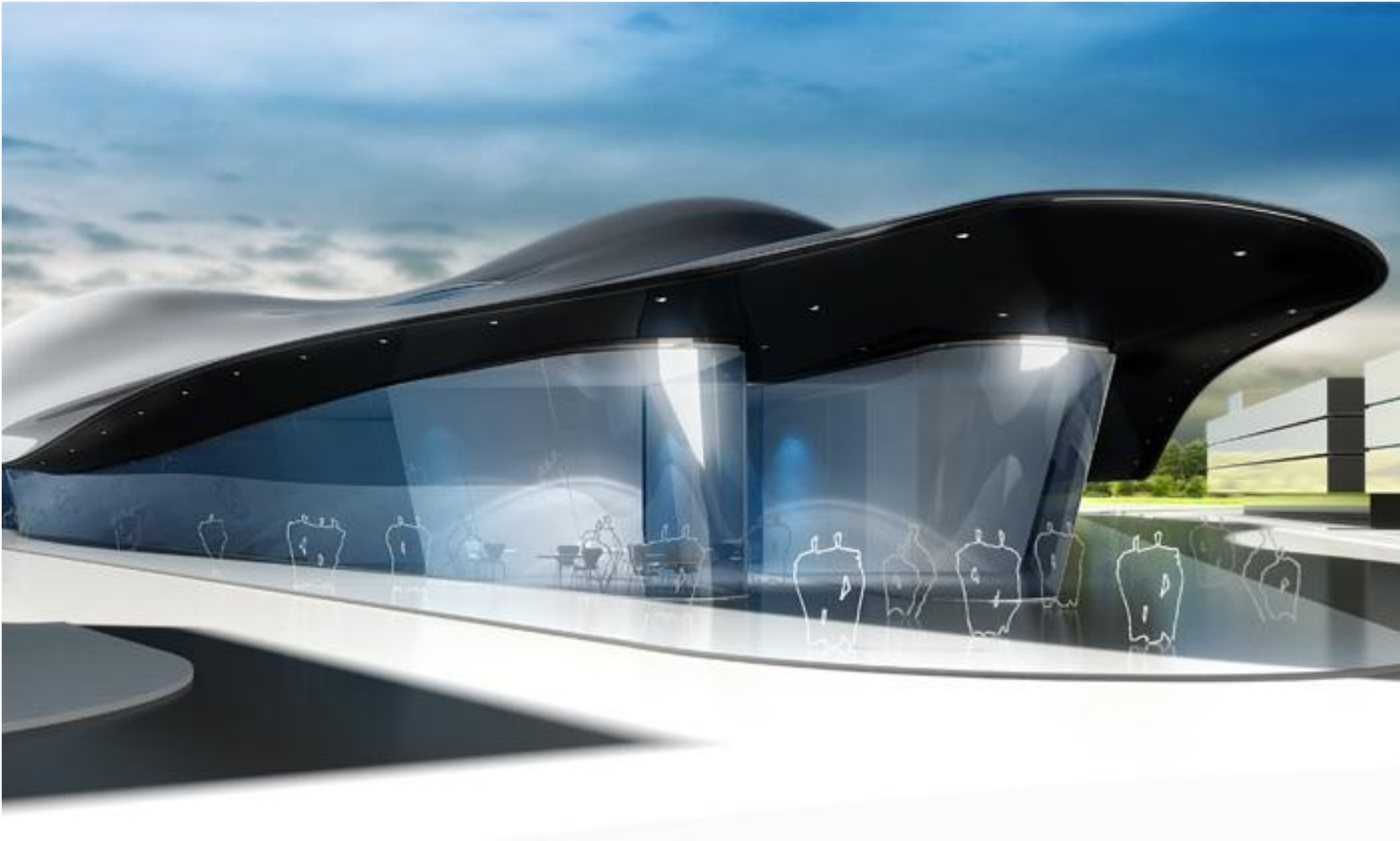

Zastávka MHD - Brno

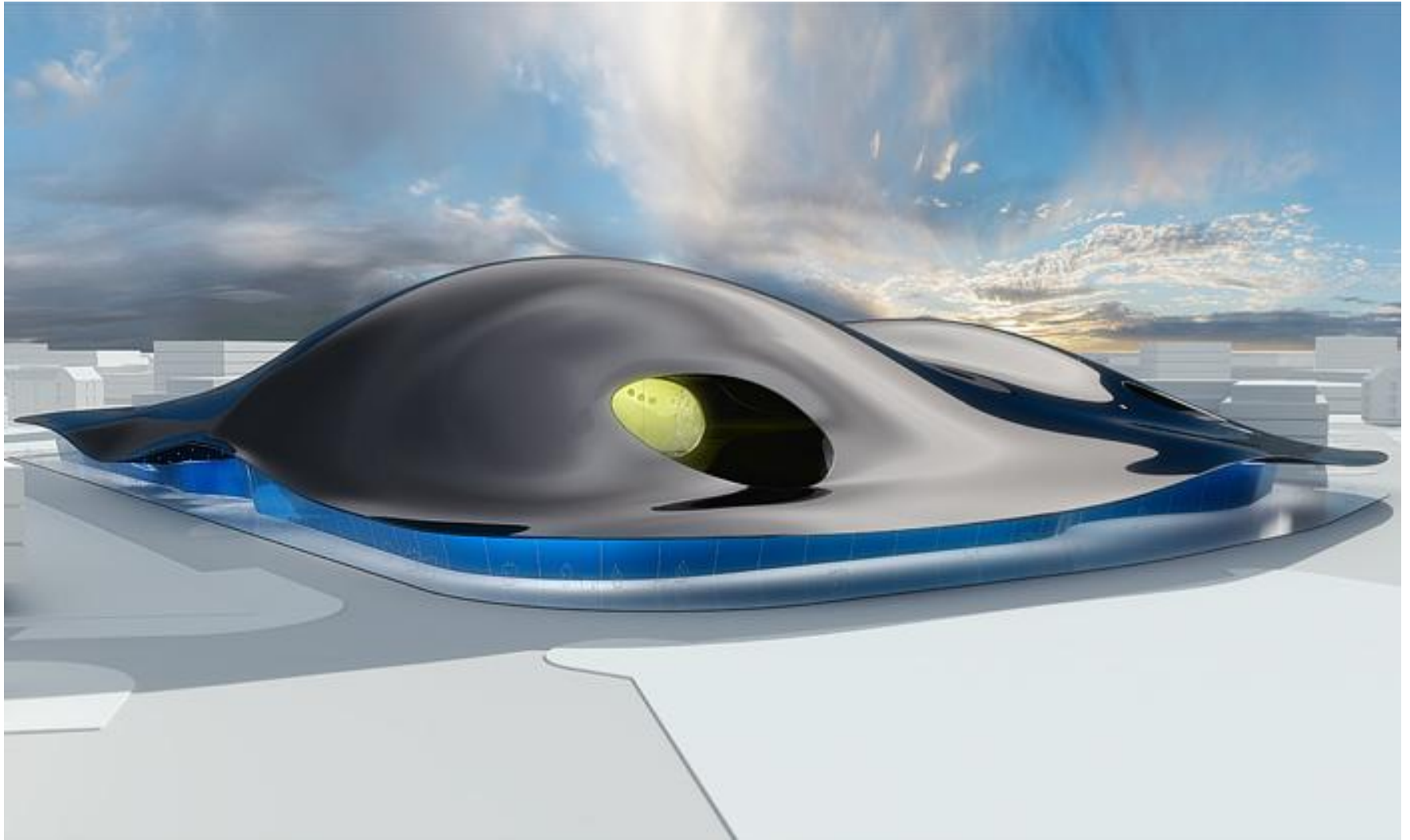

Studijní a vědecká knihovna HK

- ▶ 2002-2004
- ▶ Projektil architekti (Praha)
- ▶ Náklady: 394 500 000 CZK

Podnikatelské baroko

- ▶ pejorativní označení pro stavební styl, který se prosadil ve výstavbě rodinných domů v devadesátých letech 20.stol.
- ▶ Satelitní předměstí měst a vesnic
- ▶ stylová nejednotnost
- ▶ velikost
- ▶ původní ušlechtilé materiály nahrazovány cenově dostupnějšími náhražkami

